

Po stopách Jana Welzla

7. Spojte pastelkami názvy zvířat s obrázky.

- шмель
- лиса
- тигр
- хамелеон
- заяц
- цыпленок
- рак
- белка
- слон
- щенок
- попугай

- тигр
- рак
- белка
- хамелеон
- попугай
- слон
- заяц
- шмель
- лиса
- щенок
- цыпленок

36

слон
кошка
медведь
жирáf

- кошка
- жирáf
- слон
- медведь

8. Прочтите si прáni k narozeninám. Všimněte si, jak piši Rusové adresu!

Дорогой зайчик!
 Поздравляю тебя с днем
 рождения.
 Ой, шмелка, слон,
 собака, белка и кот.

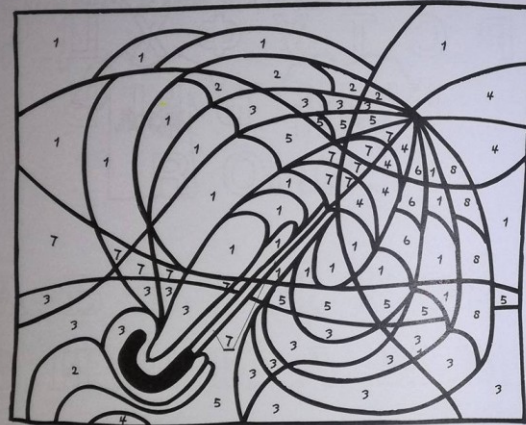
ССР
 Город под высокими деревьями
 Улица зайкина
 Имя, фамилия 123 45
 Индекс

Скоро налейте старую марку

37

Кубарвете obrázek podle čísel a potom odpovzte na otázku:

Вы знаете, что такое зонт?
 зонт =

один - голубой цвет | пять - желтый цвет
 два - красный цвет | шесть - белый цвет
 три - зеленый цвет | семь - коричневый цвет
 четыре - синий цвет | восемь - черный цвет

44

POZNÁMKY

45

КАЛЕНДАРЬ

ИНВЕРТ

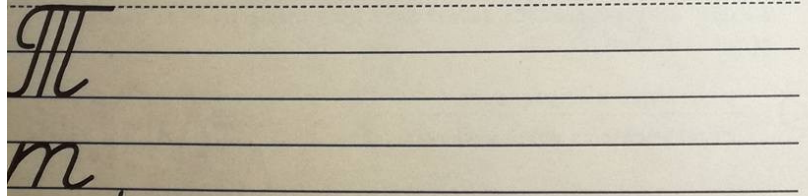
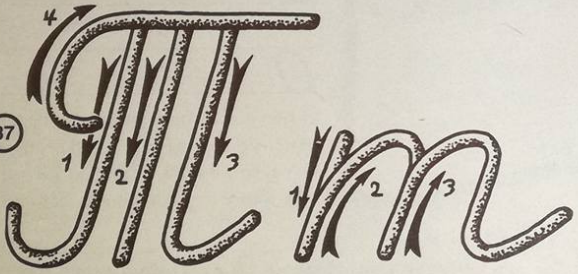
ОТО

ПИСЬМО

Это ТОТ мальчик, которого зовут ОТО.
У него сегодня ИМЕНЬНЫ.
Он получил письмо ОТ бабушки.

Кто это? Это Ото. У него сегодня именины. Он получил письмо.

ди-дѣ-ды-до
лы-ыл-ли (37)

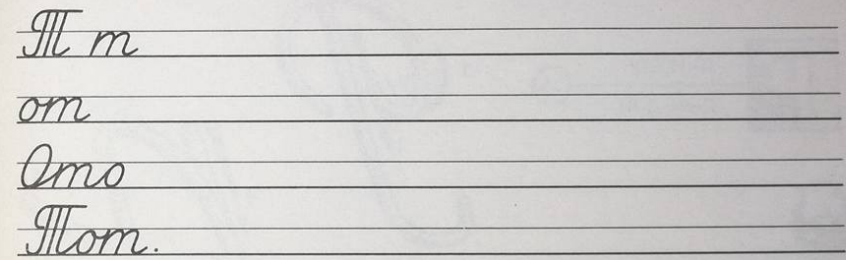

Ослик был сегодня зол, он узнал, что он осёл.

ОТКРЫТКА

Кто это? Это Ослик. Он сегодня получил открытку. У него открытка.

RODINA

пáпа	táta	внук	vnuk	мáльчик	chlapec
мáма	máma	внúчка	vnučka	дѣвочка	dívka
бáбушка	babička	брат	bratr	мужчина	muž
дѣдушка	dědeček	сестрá	sestra	жѣнщина	žena
сын	syn	тѣтя	teta		
дóчка	dcera	дýдя	strýc		

Vážený rodiče,
od začne na naší škole pracovat kroužek ruského jazyka.
Informační schůzka se bude konat v hod.
.....
.....
V případě zájmu předejte vyplněný a podepsaný kontrolní ústřížek
třídnímu učiteli svého dítěte. S dotazy se obraťte na tel.:

Souhlasím, aby můj syn/ dcera
navštěvoval(-a) ve školním roce
kroužek ruského jazyka.
.....
..... podpis

Vážený rodiče,
od začne na naší škole pracovat kroužek ruského jazyka.
Informační schůzka se bude konat v hod.
.....
.....
V případě zájmu předejte vyplněný a podepsaný kontrolní ústřížek
třídnímu učiteli svého dítěte. S dotazy se obraťte na tel.:

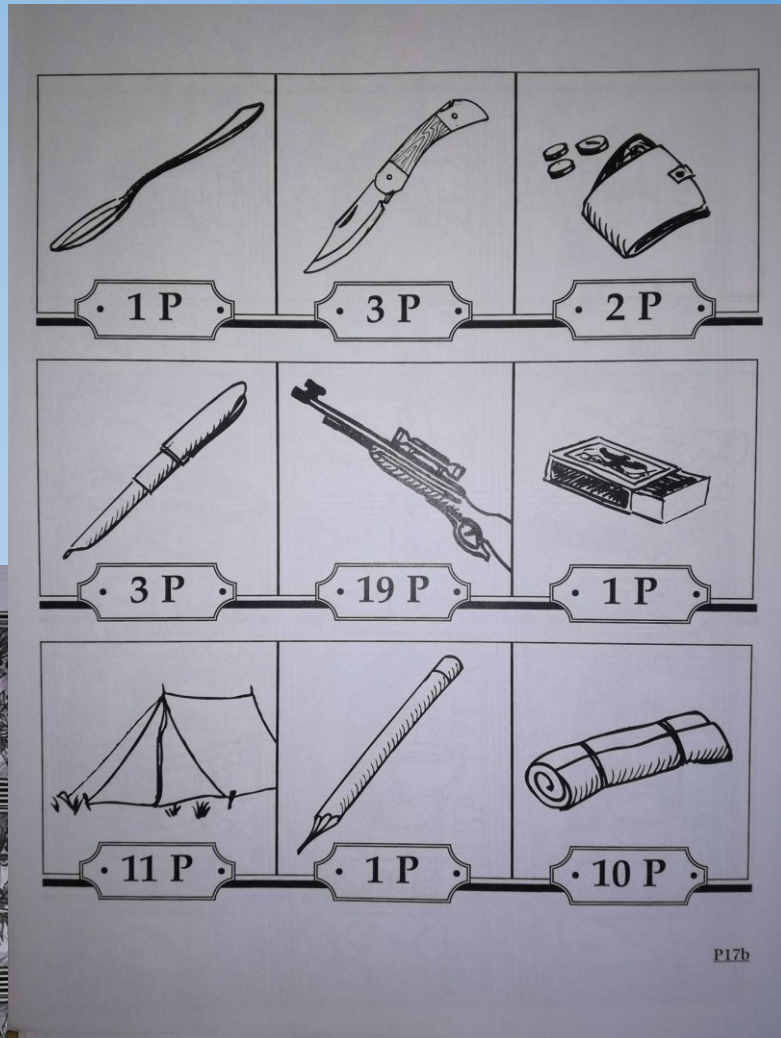
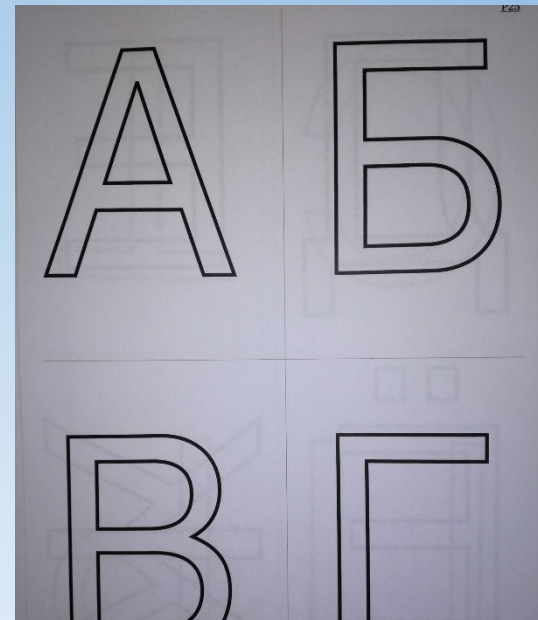
Souhlasím, aby můj syn/ dcera
navštěvoval(-a) ve školním roce
kroužek ruského jazyka.
.....
..... podpis

Vážený rodiče,
od začne na naší škole pracovat kroužek ruského jazyka.
Informační schůzka se bude konat v hod.
.....
.....
V případě zájmu předejte vyplněný a podepsaný kontrolní ústřížek
třídnímu učiteli svého dítěte. S dotazy se obraťte na tel.:

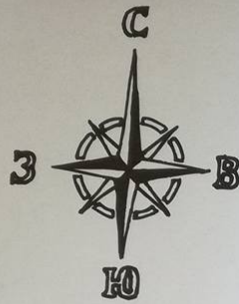
Souhlasím, aby můj syn/ dcera
navštěvoval(-a) ve školním roce
kroužek ruského jazyka.
.....
..... podpis

Vážený rodiče,
od začne na naší škole pracovat kroužek ruského jazyka.
Informační schůzka se bude konat v hod.
.....
.....
V případě zájmu předejte vyplněný a podepsaný kontrolní ústřížek
třídnímu učiteli svého dítěte. S dotazy se obraťte na tel.:

Souhlasím, aby můj syn/ dcera
navštěvoval(-a) ve školním roce
kroužek ruského jazyka.
.....
..... podpis

Новосибирские острова

Медвежьи острова

остров Врангеля

остров Святого Лаврентия

Анадырское нагорье

Нижнеколымск

Анадырь

Среднеколымск

Верхнеколымск

Верхоянск

Индигирка

Колыма

Колымское нагорье
Корякское нагорье

Индигирка

Индигирка

Vyrazili jsme s Ponym z Krasnojarska mírně zvlněnou krajinou směrem na sever. Pastviny se stády polodivokých koní se střídaly s lesy a březovými háji.

Stálých osad v tomto kraji nebylo mnoho. Největší vesnice, do které jsme zavítali, se jmenovala Kacauga, a i na tu jsme narazili až na břehu Leny. Většinou se zde pohybovaly kočující burjatské a tunguzské rodiny. Burjaté žijí v jurtách. Jurty jsou dřevěné stavby čtvercového nebo osmibokého půdorysu s jednou místností. Dělí se na mužskou a ženskou část. Ženy vaří na ohništi umístěném uprostřed nebo u stěny. Kouř odchází dírou ve střeše. V létě, při kočování za dobytkem, žijí a přespávají v plátěných jurtách, kulatých stanech podobných těm, které používají Mongolové. Živí se chovem dobytka a svou stravu doplňují lovem.

Tunguzové, stejně jako většina sibiřských národů, žijí ve stanech sešitých z kůže nebo z plátů kůry podobných indiánskému tee-pee. Tady jim říkají „čum“.

Sibiřané, snad díky tvrdým životním podmínkám, jsou velice pohostinní. Ne vždy mi však jejich pohostinnost byla příjemná. Některé z jejich jídel, jsem dokázal pozít jen s největším sebe-přemáháním. Asi nejodpornější, s čím jsem se setkal, byl „surovár“ – koňské mléko, které jsem pochválil a potom v nestřeženém okamžiku vylil na hnojiště. Ani při sebelepším vůli se to pít nedalo.

Po večerech se zpívalo a povídalo. Nejčastěji o domově a o rodině. Nosil jsem u sebe fotografie ze Zábřehu, pár snímků prarodičů, bratra a svých rodičů. Bylo to pro ně stejně zajímavé jako způsob života obyvatel Sibiře pro mě.

Zkuste popsat fotografie.

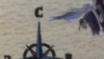

1. Читайте.

 дом	 нож	 чашка	 сахар	 циркуль	 дорога
 лес	 мост	 школа	2. Вы согласны?		
 лошадь	 свитер	 шарф	 Это водопад.	 Это чемодан.	 Это полотенце.
 шапка	 трусы	 куртка	 Это тетрадь.	 Это дорога.	 Это ухо.
 дверь	 мел	 стол			

36

АЗБУКА

А а [á]		арбуз	П п [pé]		полотенце
Б б [bé]		бегемот	Р р [er]		рыба
В в [vé]		вилка	С с [es]		сыр
Г г [gé]		газета	Т т [té]		торт
Д д [dé]		доска	У у [u]		ухо
Е е [je]		единица	Ф ф [ef]		флаг
Ё ё [jo]		ёлка	Х х [chá]		хлеб
Ж ж [že]		жук	Ц ц [cé]		цирк
З з [ze]		зубная паста	Ч ч [ča]		чай
		игла	Ш ш [ša]		шар
		йод	Щ щ [šča]		щётка
		крот	Ъ ъ tvrdý znak		ысач (!)
		лук	Ы ы [y]		эскимос
		мýло	Ь ь měkký znak		юг
		носóк	Э э [e]		яблоко
		окно	Ю ю [ju]		
			Я я [ja]		

Петух и краски

по В. Сутееву

«Не печалься», — сказала собака. «Иди к краскам. Они тебе помогут». Пришёл петух к краскам и просит: «Краски, краски, помогите мне!»

Нарисовал Вова петуха, а раскрасить его забыл. Пошёл петух гулять.

«Хорошо», — сказала красная краска и раскрасила ему гребешок и бородку.

«Что ты ходишь такой нераскрашенный?» — удивилась собака. Посмотрел петух в воду. И верно, собака правду говорит!

А синяя краска — пёрышки на хвосте.

40

41

nevládne žádným jazykem, a je proto vystaveno mnohem většímu tlaku než třeba žák ve škole. Chce a musí se dorozumět. My tomuto tlaku vystavení nejsme. Proto také u většiny lidí dochází k výraznějšímu posunu teprve v cizím jazykovém prostředí.

6. Dítě jazyk přejímá jako návyk

Dítě si jazyk neosvojuje racionální cestou. Jazyk je ve své podstatě skutečné návyk a dítě jej jako návykovou verbálně-mimicko-gestickou reakci přejímá, jak bylo popsáno v kapitole 3.1.

7. Vnímání jazyka jako prožitku, neustálé opakování již známého

Pro dítě je osvojování jazyka silným prožitkem spojeným s vytvářením citových vazeb k lidem, kteří o něj pečují, a také prožitkem ze hry. Jazyk pro dítě musí být hrou, jinak by neopakovalo donekonečna libozvučnou skupinu hlásek a nenaučilo by se ani spoustu říkanek, kterým nerozumí. To vše se mu líbí pro vnitřní estetickou hodnotu, je mu to příjemné.

Totéž platí o pohádkách. Děti chtějí slyšet pohádky, které již znají, pokud možno v nezměněné podobě.

V neposlední řadě je pro dítě jazyk také velkým objevováním a zpřesňováním uchopení skutečnosti. Způsobem začlenění se do okolního světa.

3.3 Metodické pokyny

1. Dlouhé pasivní období

Za hlavní podmínku úspěšného osvojování jazyka považujeme dlouhé pasivní období, kdy dítě přijímá jazyk, manipuluje jím, ale samo nic neprodukuje. Musíme zamezit samostatnému hovoru žáka například klade nám otázky, na něž se dá odpovědět pouze ano či ne, alternativními otázkami, kdy se dítě přiklání k jedné z nabídnutých možností, případně cvičení, v nichž vykonává příkazy podle pokynů učitele. Tomuto požadavku vyhovují i písničky, pohádky a říkanky. Pasivitou nerozumíme jen poslech. Spadají sem i písemné formy práce bez tvůrčího vkladu žáka a čtení.

Důležitou otázkou je, čím žáky zaměstnat v době jazykové pasivity (trvá celý první rok výuky). Pokud bychom řekli: „Dobře poslouchajte, co vám

budu říkat.“, děti by se nám brzy začaly nudit. Proto je výuka založena na manuálních a pohybových činnostech, které jsou vlastně neverbální reakcí na pokyny učitele. Správné vykonání příkazu je pro nás zpětnou vazbou, signálem, že žáci porozuměli.

Podává-li se nám toto pasivní období zachovat, vynaložené úsilí se nám mnohonásobně vrátí. Naším cílem totiž není si jazyk podržet na vědomí, ale pomalu jej, stálým opakováním, dostat do podvědomí. Jde o postupné zapamatování slov (preferujeme slova, která jsou v běžném životě souvislostech: jednou nám žák nůžky poděkuje, podruhé je třeba kreslit, počtvrté vybarvuje, popáté je třeba kreslit a znovu vybarvuje a odpovídá, kterou barvou kreslí, a tak dále).

Jsou i další důvody, proč je toto období důležité. Jsou to slova obsahující hlásky, které nejsou v jeho dosahové oblasti slyšet. Slyší-li toto slovo poděsaté, nepozná, jak se píše, a zryknout a nejistota mizí. Ví, že rozumělo, a když ho někdo vyřekne, chavých dětí. Někdo je odváznější a dovede napoprvé, jiný začne hovořit později, což t

Pasivní vstřebávání ovlivňuje též věk. Čím je dítě mladší, tím je žák nehovří, nemůže udělat chybu, nedokáže se vyjádřit.

Konečně, pro skutečnou komunikaci je nezbytné trénovat schopnost vyrovnání hlasu. Pokud dítě nemá schopnost adekvátně zareagovat i v případě, kdy je slyšet, snad po tréninku více rozumějí, ale naučit je, aby se naučily číst lépe snášet. To se projeví v našich r

2. Učitel je cizinec

Už od první hodiny bychom se měli snažit, aby učitel nebyl ruský nehovří.

Zde musíme odlišovat, kdy jsme cizinec, a kdy ne. Pokud učitel mluví, a my mu odpovídáme, to jsou pokyny. Děje se natolik jednoduché, že z gest a přečtení textu je zřejmé, o čem se jedná. Nepochopit obsah sdělení.

Naopak při hrách, kdy je nezbytné mluvit, učitel musí být cizinec. Má-li být při hře použita ruština, učitel musí být cizinec. Platí i o celoroční hře.

Pokud se však rozhodneme pro realizaci celoroční hry, měla by nějakým způsobem začít a skončit. Proto je vhodné první a poslední výpravu alespoň ve velice zjednodušené podobě uskutečnit. U většiny výprav je návrh náhradní varianty.

4.2 Časová dotace

My jsme učební soubor zkoušeli při dvou vyučovacích hodinách týdně, což je nedostačující. Bohužel, v současné době se ruština na mnoha školách učí jako nepovinný předmět a více hodin nebývá k dispozici. Proto jsme se snažili učivo rozvrhnout tak, aby i za těchto podmínek bylo reálné předepsané učivo zvládnout. Žáci by si měli osvojit fonetiku, základní slovní zásobu, funkční gramatiku, dovednost čtení a psaní. Na to je čas od září do konce května. Zbývajících měsíc je určen na opakování. Vzhledem k tomu, že jsme celý rok pracovali se stejným lexikem a měnily se jen procvičované jazykové dovednosti, lze toto období využít jako rezervu k vyrovnání časové ztráty, neboť po probrání nového učiva bylo průběžně zařazováno opakování a asi po třech týdnech následovalo souborné opakování.

Aby výuka byla efektivní, jsou potřeba alespoň tři hodiny týdně a každá hodina v jiný den, aby děti neměly čas zapomínat. Ideální jsou čtyři hodiny týdně, rozdělené na jednu dvouhodinovku, kterou budeme využívat při ručních pracích a na výuku venku, plus dvě samostatné vyučovací jednotky. Na každý týden je vymezeno určité množství učiva. Pokud by se náhodou stalo, že učivo bude zvládnuto dříve, naučíme se některou z básniček z písničky. Mimo to je v metodické příručce dostatek jazykových her. Nesmíme zapomenout ani na opakování toho, co činí dětem potíže.

4.3 Struktura vyučovací hodiny

1. Zahájení, účast – bodování
2. Výukový blok
3. Hra
4. Písnička, básnička
5. Úklid třídy

6. Zopakování úkolů na příští hodinu

7. Zakoření

Dvě spojené hodiny doporučujeme rozvrhnout do dvou výukových bloků. Po hře (bod 3) zařadíme druhý výukový blok a ten uzavřeme další hrou, jinak zůstává struktura hodiny neměnná. To platí tehdy, když se nejedná o časově náročnou činnost, na niž potřebujeme celou dvouhodinovku.

Uvedené schéma není třeba šablonovitě dodržovat. Ukazuje jen, jak asi může vypadat vyučovací hodina, co všechno má obsahovat a jakých pravidel je třeba dbát při jejím sestavování. Hlavní zásady jsou tyto:

1. Hodina musí být vždy zahájena a ukončena. Děti musí vědět, že začala výuka a že je konec volné zábavy.
2. Musí mít pestrý program a rychlý spád. Střídáme teorii s praxí, výklad a cvičení, pohyb a klid.
3. Pro výklad nebo vážnější rozhovor je třeba žáky uklidnit a přivést do určité nálady. Nejlépe těžší hrou nebo písni.
4. Velku patří vždy náročnější věci na začátek, hezčí na konec. Také nejveselejší a nejdívočejší hry a písne zařazujeme ke konci.

4.4 Průběh hodiny a jazykové rituály

Každá vyučovací hodina se skládá z několika funkčních celků s neměnnou strukturou, které mají povahu rituálů. Ve stejné situaci se pravidelně opakují tytéž fráze. „Rečové rituály“ mají pro výuku jazyka vysokou hodnotu. Tím, že se neustále opakují, pomalu přejdou do podvědomí žáka. Proto jim musíme věnovat náležitou pozornost.

1. Zahájení

Postavíme se do čela třídy a zvednutím ruky dáme znamení k uklidnění. Toto znamení užíváme i při hrách, abychom žáky nemuseli překřikovat. Potom zavěsíme «Поздорбуаемся!» a zahájíme hodinu pozdravem: – Начиняю нашу сегодняшнюю встречу громким...

Žáci dokončí: «Привет!» Děti velice rády křičí.

Na zpáteční cestu vyrazíme vždy včas, abychom se vrátili ve stanovenou dobu. Nic tak maminky nerozlobí jako pozdní návraty. Věci si balíme před setměním, abychom něco nezapomněli. Tábořiště po sobě ukládáme. Před odchodem prvního žáka (na kraji obce, na autobusové zastávce) výpravu zakončíme pozdravem:

– **Заканчиваю наше сегодняшнее путешествие громким...**
– **Покá!**

4.7 Bodovací systém

Jedním z motivačních prvků je bodování. Jsme přesvědčeni, že možnost být lepší než ostatní je mnohem větší stimul než strach ze špatné známky. Bodujeme účast na hodinách i na jiných akcích, výsledky soutěží, některé hry a jiné činnosti. Můžeme dát body i za aktivitu, například za přinesení pěkné knihy, vyzdobení nástěnky nebo za dobrovolný úklid.

Ztráta bodů může být v rozumné míře použita také jako forma testu (opatrně!). Pět bodů strháváme za nesplněný domácí úkol. Návrh bodování (v závorce je počet bodů pro dvouhodinovou):

Účast na hodině	3 body (6)
opožděná účast	2 body (4)
Účast na výpravách	10 bodů
pozdní příchod	6 bodů

Žák, který chybí, dostane nula bodů. Pokud byl nemocen, nebo měl k absenci jiný skutečně závažný důvod, nulu proškrtneme do podoby tečkového znaku „fi“ – ф. To znamená průměr. Dáme mu plný počet bodů za účast, ale za soutěže nedostane nic.

Hry a soutěže v rámci etapové hry hodnotíme individuálně v závislosti na náročnosti v rozmezí 1 – 10 bodů. Je lépe dávat raději méně, aby nedošlo k „inflaci“. Bodů získaných bez práce si děti neváží a navíc musíme připravovat velké množství papírových peněz.

Jednou za měsíc spočítáme body a výsledek zapíšeme do bodovací tabulky. Sčítání bodů zabere celkem tři sloupce:

1. Součet – počet bodů získaných od začátku roku. Podle něj určujeme celkové pořadí.
2. Vyplatit – body získané za poslední měsíc; tolik rublů vyplatíme.
3. Pořadí – zapíšeme aktuální umístění každého žáka.

Pro lepší orientaci doporučujeme tyto tři sloupce označit barevnými zvýrazňovači. Jinou barvou obtáhneme jedničku žáka, který je na prvním místě. Nesmíme zapomenout posunout papírové figurky Jana Welzla s koníkem na mapě. I tam zachováváme skutečné pořadí.

4.8 Příprava pomůcek k celoroční hře

Většinu pomůcek potřebných k celoroční hře naleznete v přílohách. Jsou to například zprávy, úkoly, kartičky ke hrám, papírové peníze, bodovací tabulka nebo velká nástěnná mapa. Sami si budete muset zajistit vybavení na táboření, vzduchovky (šipky), stopky, trojnožky, kotlíky na vaření a podobně. V tomto směru by neměl být problém, neboť má být znovu zavedena branná výchova a bude k dispozici vybavení i potřebné bezpečnostní směrnice.

Veškeré pomůcky z příloh rozmnožíme na kopírce – **pouze pro použití při výuce podle tohoto učebního souboru**. Přílohy jsou originál, který zakládáme pro potřeby dalšího kopírování. Pokud jsou na kopiích vidět obrázky z opačné strany listu, podložíme stránku černým papírem.

Na začátku sešitu s přílohami je seznam všech předloh. Je tam též napsáno, na jaký druh papíru (a jaké barvy) má být ta či ona kopie natištěna. Doporučujeme použití recyklovaných, dřevitých a přírodních papírů. Bílým papírem se barvou nejvíce blíží recyklované papíry, dřevité papíry jsou žluté (velice hezké a levné), přírodní papíry mají světle žlutohnědou barvu.

Bílé kancelářské papíry užíváme minimálně, protože jsou na dobu Jana Welzla příliš křiklavé. Mají své uplatnění, jen když potřebujeme docílit vysokého kontrastu, třeba při hře „Zkouška zraku“.

Peníze máme v dopisních obálkách. Nastříhané zboží je nejlepší skladovat v průhledných slokách na navštívenky (k dostání v papírnickví). Zprávy a úkoly můžeme zdobit opalováním. Svineme papír do ruličky a zapálíme jeden z konců. Oheň uhasíme ponořením zapáleného konce

1. TÝDEN

Posezení u samovaru

Připravíme si samovar, potřebný počet hrnečků a lžiček, černý a ovocný čaj a cukr. Ještě před příchodem žáků vše rozložíme na několik k sobě sražených lavic nebo na deku s polštářky uspořádanými do kruhu na podlaze. Pod samovar dáme prostírání. Podle atmosféry je možno doplnit svíčkou. Místo samovaru stejně dobře poslouží varná konvice.

Po příchodu žáky gestem vyzveme, aby se posadili: «Садитесь!»

1. Rozdávání hrnečků:

U: – Вот тебе чашка! odpověď napovíme:
Ž: – Спасибо!
U: – Не за что!

Stejným způsobem nabídneme i lžičku. Takto nabídneme šálek i lžičku každému z žáků, abychom zajistili maximální opakování fráze.

2. Výběr nápoje:

U: – Тебе чёрный чай или фруктовый? napovíme:
Ž: – Мне чёрный.
U: – Вот тебе чёрный.

3. Nabídnutí cukru:

U: – Кому сахар?
Ž: – Мне.
U: – Вот тебе сахар.
Ž: – Спасибо!
U: – Не за что!

34

Представování

1. Nejdříve se představí učitel:

U: – Меня зовут... Моя фамилия... Моё отчество...

Při této příležitosti neopomeneme vysvětlit, co je to jméno po otci, a pro oživení si jej procvičíme při představování. Je nutné naprosto striktně se vyhnout jakémukoliv zobechování – pravidlům. Vše musíme mechanicky cvičit přímo na příkladech.

2. Potom se představují žáci:

U: – Как тебя зовут?
Ž: – Меня зовут...
U: – Как твоё фамилия?
Ž: – Моя фамилия...
U: – Как твоё отчество?
Ž: – Моё отчество...

Пojmenováání předmětů

1. Nejprve předměty pojmenováváme a současně u

– Это чашка, ...

2. Ukazujeme předměty s dotazem «Что это?» a ž

– Это нож.

3. Nakonec ukazujeme předměty a obracíme se k j

Сeznam předmětů k osvojení:

чашка, ложка, сахар, книга, тетрадь, пен
фламастер, колпачок, ножницы, резинка, циркул
Všechny předměty si žáci přinesou na příš
jim je na konci hodiny (současně ukazujeme):

– К следующему уроку принесите: р

35

Пozнámky k фонетике

Целá první двoухoдиновка má за úkol nejen naučit žáky první slo-
víčka a fráze, ale také si klade за cíl nácvik správné výslovnosti a větné into-
nace. Protože nácvik špatné výslovnosti trvá stejně dlouho jako správné, trvá-
me hned od začátku на přesné imitaci i за cenu několika opakování téhož
slova či věty. V případě, že žák udělá chybu в hláске, kterou в češtině nemá-
me, upozorníme jej на chybu, poradíme jak docílit správné artikulace, pro-
cvičíme (s celou třídou) a nakonec upevníme říkankou, kterou se naučíme.
Říkanky jsou namířeny rodilým mluvčím на компактнém disku.

bl: Не жалела мама мыла,
мама Милу мылом мыла.
Мила мыло не любила.

Чёрной ночью чёрный кот
прыгнул в чёрный дымоход.

Нácvик: nejdříve několikrát по себе zopakujte hlásku „u“ tak, jak
ji znáte z češtiny. Všimněte si, в jaké poloze jsou vaše ústa, rty a jazyk. Nyní
připravte pusu, jako kdybyste chtěli říci „u“, ale řekněte „i“. Vznikne vám [u].

ш: Тыше, мыши, кот на крыше,
а котята ещё выше.

Мышонку шепчет мышь,
ты не спишь, не спишь,
шуршишь!

Кужай, кошка,
вот картошка!

ж: Жук упал и встать не может,
ждёт он, кто ему поможет.

Жил да был на свете уж,
ел лягушек, пил из луж.

У ежá ежáта, у ужá ужáта.

ж, ш, ц vyslovujeme в рустинě vždy tvrdě. **ш** natрénujete jako
mašinku: [š...š...š...], ale nesmíte říkat [šl...šl...šl]. Musíte mít zuby u sebe
a vzduch tlačit mezi nimi ven z úst. Stejně natрénujete i tvrdé **ж** a **ц**.

36

ч: Четыре чёрных чумазеньких чертёнка
чертили чёрными чернилами чертёжнику чертёж.

щ: Вот, товарищ, посмотри:
здесь три щётки – все мои.
Этой щёткой чищу зубы,
этой щёткой – сапоги.
Этой щёткой чищу ботинки –
все три щётки мне нужны!

Мякké párové souhlásky [r'] a [l']

Zaměříme se hlavně на [r'] a [l'], protože ostatní párové souhlásky
změkčíme, aniž si to uvědomujeme vlivem přenosu z češtiny.

Řekněte si několikrát за sebou d – d', t – t', n – n' a všimněte si přitom
svých mluvidel. Zjistíte, že ve všech případech je jazyk в jedné a téže pozici.
Nechte jazyk в této poloze a řekněte „l“. Výsledný zvuk bude [l']. Stejným
způsobem natрénujete i [r'].

Мы делили апельсин,
много нас, а он один.

Эта долька – для чижá!
Эта долька – для ежá!
Эта долька – для утят!
Эта долька – для котят!
Эта долька – для бобрá!
А для волка кожурá!

Вýсlovnost neznělé samohlásky označované [ə]

Tento zvuk znají žáci z angličtiny, ale máme jej i в češtině. Při hlás-
kování libovolné souhlásky si pomáháme přidáním „e“: „bé“, „cé“, „dé“, ...
Zkuste říci totéž bez pomockého „e“: „b“, „c“, „d“, ... Při samostatném vyslo-
vení nám на konci zůstává nejasný zvuk, což je přesně to, co potřebujeme.

37

12. TÝDEN

Popis školy

Naučíme žáky slovíčka, která se pojí s budovou školy. Slova si necháme diktovat. Nebudou se příliš lišit od seznamu:

Класс, коридор, лестница, кабинет, кабинет директора, учительская, вестибюль, спортивный зал, раздевалки, мужской туалет, женский туалет;

первый этаж – на первом этаже,

второй этаж – на втором этаже,

третий этаж – на третьем этаже.

} zatím se neučí

Po základním obeznámení s první skupinou slov (poslední je «туалет») žákům vysvětlíme, jak Rusové určují poschodí budov. Že přízemí počítají jako první patro. Při popisu školy budeme slova z první skupiny vkládat do frází patřících k druhé skupině:

– На первом этаже... (раздевалки).

– На втором этаже...

– На третьем этаже...

I. Popis naší školy

Nakreslíme na tabuli hrubý náčrtek naší školy – naznačíme jen patra a střešinu. Zbytek doplní žáci při odpovědích na otázky. Za správnou odpověď smí žák zakreslit místnost, o které hovořil, do obrázku.

Vzhledem k náročnosti fráze užíváme zpočátku jen alternativních otázek a otázek s odpovědí ano/ne:

– На первом этаже раздевалки?

– Да.

– Кабинет директора на первом или на втором этаже?

– На втором.

76

Postupně zvyšujeme náročnost:

– На каком этаже женский туалет?

– На третьем.

– Где вестибюль?

– На первом этаже.

2. Kreslení plánu školy do pracovního sešitu

Za domácí úkol si žáci nakreslí do pracovního sešitu plánek školy, který budeme dále používat při opakování. Obrázek využijeme při nácviku a procvičování předložek.

Opakování pochodových značek

Nejprve zběžně projdeme všechny kartičky – ukazujeme je druhé a žáci sborově odpovídají. Následně dokreslují značky do pracovního sešitu podle diktátu (strana 12):

– В окошко номер один нарисуйте знак «Сверный к

Jakutsk – nákup oblečení na zimu

Nakupujeme obvyklým způsobem. Kromě oblečení každému žákovi rozdělíme papírovou figurku namnoženou na výkrese (P24) a kufr. Obojí označíme místy do pracovního sešitu. Po vybarvení vše využijeme při opakování.

– Достаньте из чемодана шапку!

– Наденьте Яну Вельцу шапку! – Снимите Я.В.

– Уберите носки в чемодан!

– Оденьте Яна Вельцу. Что вы надели Яну Вел

– Что ещё в магазине? atd.

77

28. TÝDEN

Skupina písmen «Д, д; Ж, ж; М, м; Б, б»

Fonetické cvičení je zaměřené na srovnání «р» a «рь»:

CD 50

CD 51

CD 52

CD 53

Д: д-дь-рь,

Ж: ж-жь-рь-жь-рь-рь,

М: м-мя-рь-мя-рь-мя-рь,

Б: б-бь-рь-бь-рь-бь-рь.

Д: р-рь,

Ж: ра-рь-рь-ра-рь,

М: ря-рь-рь-ря-рь,

Б: рад-ряд.

Бásниčka «Жил на свете старичок»

Básničku jsme se již učili a první sloku by žáci měli znát z paměti. Nejdříve si ji celou poslechneme z nahrávky. Zeptáme se, zdali někdo alespoň orientačně pochopil, o čem je řeč. Potom otevřeme učebnice, použijeme text po větách a celý jej volně převyprávíme.

CD 19

114

29. TÝDEN

Skupina písmen «Е, е; Ё, ё; Ф, ф; И, и; Й, й; Ы, ы»

Fonetické cvičení je zaměřené na srovnání «с» a «сь»:

CD 54

CD 55

CD 56

CD 57

Е: с-с

Ф: са-ся-сь-ся

И: ба-юсь

Ы: усь-ось-юсь

е: сь-сь

ф: су-сь-сью

и: мо-юсь

Sběr nových slov

Aby byla změna, pojali jsme v tomto týdnu opis jako sběr pozdravných slov. Hra je určena do parku, do lesa, do zahrady, ale při špatném počasí ji lze hrát i v budově školy.

Lístičky se slovy (P37) nalepíme samolepicími štítky ve vymezeném prostoru na stromy. Úkolem žáků je všechny lístky vyhledat (předem jim sdělíme jejich celkový počet) a zapsat do linkované části pracovního sešitu. Teprve po kontrole dovolíme přepsat je do slovníčku.

P 37

115

5. VÝPRAVA

Pátá výprava je vyvrcholením celoroční hry a současně závěrečnou písemnou prací. Je také nejdéle trvající výpravou – zabere nám celé odpoledne a večer. Na ní si naposledy zasoutěžíme, předáme obálky s úkoly na prázdniny, vyhlásíme výsledky, rozdáme diplomy, žáci si vybojují přívěsky. Víše bychom měli napláňovat tak, aby to byla v daném školním roce poslední hodina ruštiny.

Výpravu je možné uskutečnit bez cizí pomoci, ale mnohem lepší je mít spolupracovníka. Nám pomáhala studentka z vyššího ročníku gymnázia. Pracujeme-li ve dvou, posílá jeden vyučující žáky na trasu a druhý čeká v cíli, kde zatím dokončí přípravu soutěžního okruhu.

Pokud hru chystáme sami, musíme si dopoledne připravit celou akci dopředu, tzn. rozmístění značek, uložení úkolů, sestavení soutěžního úkolu atd. Potom se vrátíme na místo srazu a vyšleme děti na trasu. Hned na začátek připravíme časově náročnější úkol, aby chom byli v cíli první.

Akci doporučujeme zahájit hned po obědě. Máme tak na přípravu hry celé dopoledne a také dostatek času na hru.

Start

Hned při srazu obdrží každý cestovatel list papíru (P43), kam se podepíše, doplní své jméno, příjmení, datum a dokreslí svoji „fotografii“. Do něj budou žáci zapisovat splněné úkoly. Je to vlastně takový formulář na písemnou práci.

V případě, že máme pomocníka, odcházejí družiny v patnáctiminutových intervalech. Pořadí losujeme. Jinak odcházejí všichni společně.

P 43

Cesta na místo

Žáci postupují do místa určení podle pochodových značek (psaných slovy). Přestože se pohybují ve skupinách, zapisuje si každý sám za sebe všechny pochodové značky, které uvidí. Předem upozorníme, aby je nikdo neničil. Sami si všechny značky také zapíšeme. Ve městě píšeme křížou na chodník, v lese se nám osvědčilo psát na lístky.

Soutěžní okruh

Na místě určení připravíme soutěžní okruh sestávající z nejnáročnějších úkolů – jazykových i spotrovně orientovaných, které mají zakryt fakt, že se jedná o písemnou práci.

Soutěž je oficiálně na čas, ale je třeba žáky upozornit, že bodové ohodnocení za pořadí je v porovnání s množstvím bodů, které lze získat za správné splnění úkolů, zanedbatelné, takže hlavní jsou dovednosti a vědomosti. Pro přípravu je nevhodnější velká louka. Trasu vyznačíme barevnými fáborky nastříhanými z krepového papíru. Vede částečně po louce, mírný lesem a můžeme využívat i přirozené členitosti terénu.

Zadání úkolů (P42) upevníme v průhledné složce na strom, nalepíme na plastové láhve, které pověsíme, nebo je necháme plavat v zakroužbovaných lahvičkách uprostřed tůně na potoce. Záleží na konkrétních možnostech, které nám prostředí nabízí.

P 42

1. Číslovky – samostatná příloha k nim není, jsou součástí P43.
2. Skládání slov podle abecedy.
3. Překlad frází.
4. Odívání.

Ze tří klacků svážeme kostru strašáka a na ni navěsíme nejrůznější oblečení – čepici, šálu, triko, kabát, sukni atd. Žáci píší, co si strašidlo obléká.

5. Přání k narozeninám.

6. Hostina.

7. Pravidla ruské výslovnosti.

8. Říkanka – říkanku přednese každý při společné kontrole.

9. Překlad jednotlivých slov.

Pověsíme na strom okolo deseti předmětů z probraných tematických okruhů. Dalších deset věcí pod něj položíme. Děti do svého listu za odpovídající frázi dopisují, co visí na stromě a co leží pod stromem.

10. Lov vran

Na provázek pověsíme řadu párků. Úkolem žáků je ulovit si vranu za použití luku a šípů. Střílíme asi z deseti metrů. Za zásah považujeme, když se šíp párků dotkne – nemusí se do něj zapíchnout. Dbáme na bezpečnost.

11. Rozhovor

Při příchodu do cíle se s žákem pozdravíme, ten se představí. Zeptáme se na věk a bydliště (obec). Dále zjistíme, zdali má sourozence, kolik let je rodičům atd. Komunikujeme výhradně rusky.

Potom požádáme o odevzdání mapy nakreslené za domácí úkol a dvoulistu s vyplněnými úkoly.

Nakonec dáme žákovi prut na opékání a chleba (obekáváme ruské poděkování). Pruty nám děti po opečení vracejí zpět, aby jich mohli použít další. Ohniště je vedle cílového stanoviště. Část dřeva na topení nasbíráme předem sami, potom oheň udržují děti, které jsou v cíli. Kromě párků nesmíme zapomenout ani na pití – kotlík s čajem, vodu se sirupem atd. (mimo pití, které si vezme každý na cestu).

Písemnou práci vyhodnocujeme všichni společně. Žáci si navzájem vymění papír, do něhož zapisovali výsledky, a my diktujeme správná řešení. Za každé slovo (větu) či pevné slovní spojení dáváme po jednom bodu. Body za každé cvičení zaznamenáváme do čtverečku na boku.

1. JAZYKOVÉ HRY

Korektoři

namnožené texty

Vybereme text o 15 – 20 řádcích a přikážeme všem, aby škrtili každé «Е,е», podtrhli každé «О,о», udělali tečku pod «М,м» a zakroužkovali «К,к». Písmena vybíráme podle momentální potřeby.

Kdo je hotov, odloží tužku a my mu zapíšeme čas. Za každou chybu či chybějící písmeno připočítáváme 5 sekund.

Na sultána

hra bez pomůcek

Sultána hraje učitel a je to pořádný despota. Sedí v čele hráčů v nejpohodlnějším křesle a terorizuje je svými rozmary. Řekne například:

- **Сего́дня я не хочу ни разу услы́шать б́укву «А».** A hned dodá:
- **Что вы подарите своему́ любимому султа́ну?**

Hráči začnou rychle po směru hodinových ručiček jmenovat nejrůznější předměty jako dary, v nichž není A. Kdo se splete nebo nic nevymyslí, tomu sultán udělá na ruku čárku fixem. Mezitím nám sultán vyhladověl a začíná další kolo hry:

- **Как я сего́дня проголода́лся!**
- **Чем вы угостите своего́ любимого султа́на?**
- **Но не хочу ни разу услы́шать б́укву «М»!** atd.

Kuba řekl

kartičky s povely

Známou hru jsme si přejmenovali na «Ива́н сказа́л».

Učitel dává žákům příkazy, ale ti plní jen ty, které jsou uvozeny slovy «Ива́н сказа́л». Věty, které mají být splněny, můžeme uvozovat též slovem «пожа́луйста». Kdo udělá chybu, vypadá ze hry. Abychom si povely rychleji vybavovali, užíváme povelové kartičky. Příklady povelů:

- «Вста́ньте!»
- «Сади́тесь!»
- «Поднима́йте ру́ку, пожа́луйста!»
- «Опу́стите ру́ку!»

Jak zněla otázka?

kartičky s otázkami

K tabuli přijde žák, kterému dáme kartičku s otázkou. Tu si potichu přečte a potom na ni nahlas odpoví. Úkolem ostatních je říci nebo napsat, jak zněl původní dotaz na kartičce.

Na Všeználka (Всезна́йка)

kartičky s obrázky

Ukazujeme žákům řadu obrázků, jeden po druhém. Kdo jako první obrázek pojmenuje, získává jej. Vítězí hráč, který získal nejvíce obrázků.

Varianta:

Hráči obrázky nepojmenovávají, ale musí s daným slovem utvořit větu. Můžeme též pevně určit modelovou větu, do které slovo vloží.

Kutálíme pravítkem, tužkou, smetáčkem atd. Můžeme použít i žalud nebo pingpongový míček.

Boj o papíry

papírové lístky, hudební nástroj

Odklidíme nábytek ke stěnám a rozházíme po podlaze tolik papírků, aby jich bylo o jeden méně než hráčů.

Pak začneme hrát na hudební nástroj nebo tleskat do rytmu. Jakmile hudba ustane, obsadí každý nohou jeden čtvereček. Kdo nezískal žádný papírek, sedne si ke zdi.

V dalším kole jeden lístek ubereme a hra pokračuje, dokud nezůstane jediný hráč.

Varianta:

Použijeme lístečky z příloh s číslovkami, s obrázky předmětů nebo z pexesa. Každý žák musí získaný lístek pojmenovat. Slova zasazujeme do spojení: «У меня...». Kdo to nedokáže, dopadne stejně jako ten, na jehož žádný lístek nezbyl.

Hokej poslepu

šátky, krabička s kamínky

Srazíme židle a lavice do jedné poloviny učebny a druhou půlku proměníme v hokejové hřiště. Na protilehlých stranách vyznačíme křídou po jedné brance o šířce dva metry.

Dvě družstva žáků se šátky na očích se pohybují na zemi po kolenu. Úlohu puku zastává plechová krabička (třeba od krému) obsahující několik kamínků.

Krabička se smí pohybovat pouze po podlaze. Nikdo ji nesmí zvedat ani jí házet. Kdo ji poslepu nahmatá, musí ji z téhož místa poslat šoupnutím po zemi tam, kde je podle jeho odhadu branka soupeřů.

Pokaždé, když krabička ůkne do zdi v místě, kde je vyznačena branka, ohlásí rozhodčí gól.

Obměna:

U pokročilejších žáků má každé družstvo jednoho nehrajícího trenéra, který sedí mimo hřiště a dává svým spoluhráčům pokyny. Problém je, že musí hovořit rusky. Pokud se zapomene a poradí něco česky, dává fant, který si po skončení hry musí vykoupit.

Schovávaná ve třídě

šátek

Jeden z hráčů převezme roli hledače a vyjde za dveře, kde si zaváže oči šátkem. Ostatní se poschovávají různě po třídě. Potom se hledač vrátí a po hmatu hledá schované spolužáky.

Kdo byl objeven jako poslední, stává se v další hře hledačem.

Hledaná

špendlíky, kartičky pexesa

1. Se špendlíky. Před příchodem dětí poschováváme špendlíky s barevnými hlavičkami tak, aby byly vidět, aniž by bylo potřeba odsunovat nábytek, otevírat skřínky atd.

2. Poschováváme po budově (v parku) kartičky pexesa – na nástěnky, do květináče, za kliku, na podlahu, za hasicí přístroj, na vypínač atd. Dále postupujeme stejně jako se špendlíky.

- 3 - vypláznout jazyk
- 4 - umýt si ruce
- 5 - říci básničku
- 6 - předvést nějaké zvíře. Kdo se do kartónu vůbec nestrefí, dává zástavu, kterou na konci hry vykoupí uklidem třídy a podobně.

Boj s ruličkami

staré noviny

Proti sobě stojí dva žáci s ruličkami stočenými z novin, kterými se snaží jeden druhého zasáhnout. Také mohou mít na hlavě papírovou čepici. Potom je úkolem srazit soupeři čepici z hlavy.

Souboj s balónky

provázky, balónky

Dva soupeři si přiváží ke kotníku pravé nohy (stejně dlouhým provázek) balónek naplněný lehkým plynem. Mají za úkol jeden druhému na balónek dupnout. Komu balónek zůstane celý, zvítězí.

Lovení jablek

nádoba s vodou (lavor), jablka

Ve větší nádobě s vodou plavou dvě jablka. Dva hráči s rukama za zády soutěží, komu se dřív povede jablko vylovit ústy. Obdobně lze hrát i s jablky zavěšenými na niti (každý má své).

Veselé závody

list papíru, igelitový pytlík, provázek, peříčko, pingpongový míček, nafukovací balónek, křída, stéblo trávy

1. disciplína: Kdo dohodí nejdál list kancelářského papíru? Házíme od startovní čáry jakoukoliv technikou, není však možné papír zmuchlat.
2. disciplína: Vrh nafouknutým a zavázaným pytlíkem (balónkem).
3. disciplína: Závodník vystoupí na stůl, nashodí si lehké peříčko a snaží se jej dofouknout co nejdál.
4. disciplína: Kdo dofoukne nejdál pingpongový míček?
5. disciplína: Soutěžící se postaví do širokého stoje rozkročeného a prohodí mezi nohama ze zadu dopředu míček. Počítá se první místo dopadu.
6. disciplína: Hod stébem trávy (brčkem) na dálku.

Na kaprála

noviny, vajíčko (miska s vodou)

Každý hráč si z novin slepí papírovou čepici. Potom si každý vytáhne z klobouku kamínek. Dva z těchto kamínků jsou obarvené. Jeden černý - to je kaprál a musí se okamžitě odebrat za dveře. Druhý kamínek je červený. Kdo si jej vytáhl, postaví si na hlavu vnitřní část krabíčky od zápalek a do ní dá syrové vajíčko a zakryje vše papírovou čepicí. Všichni se s čepicemi na hlavách postaví do řady a zavolají kaprála.

Ten ze zadu prohlédne nastoupenou četu a vybere si předpokládá-nou obět: „Novák, jak to stojíte?!“ A plácně Nováka otervenou dlaní do čepice.

Po nezdařeném pokusu přebírá roli kaprála ten, koho kaprál plácí po hlavě. V dalším kole odebereme černý kamínek a (po odchodu kaprála za dveře) losujeme jen s červeným kamínkem. Hra se opakuje, dokud kaprál nerozbije vajíčko.

16

Если весело живётся

Если весело живётся, сделай так,
если весело живётся, сделай так.
Если весело живётся, то друг другу улыбнётся,
если весело живётся, сделай так.

17

Репка

Посадил дед репку. Выросла репка большая-пребольшая. Стал дед репку из земли тащить: тянет-потянет, вытянуть не может.

Позвал дед бабу. Бабу за деду, деду за репку, тянут-потянут, вытянуть не могут.

Позвала бабу внучку. Внучка за бабу, бабу за деду, деду за репку, тянут-потянут, вытянуть не могут.

Позвала внучку Жучку. Жучка за внучку, внучка за бабу, бабу за деду, деду за репку, тянут-потянут, вытянуть не могут.

Позвала Жучка кошку. Кошка за Жучку, Жучка за внучку, внучка за бабу, бабу за деду, деду за репку, тянут-потянут, вытянуть не могут.

Позвала кошка мышку. Мышка за кошку, кошка за Жучку, Жучка за внучку, внучка за бабу, бабу за деду, деду за репку, тянут-потянут, вытянули репку!

18

Ну как? Поняли? Увидим!

Отвечайте на вопросы:

1. Посадил дед бабу?
2. Посадила бабу репку?
3. Посадил дед яблоко?
4. Посадил дед репку?
5. Позвал дед мышку?
6. Позвала бабу внучку?
7. Позвала внучка кошку?

8. Позвала внучка Жучку?
9. Позвала кошка мышку?
10. Позвала мышка козла?
11. Помогла мышка?
12. Вытянули репку?

19

Весёлый старичок

Жил на свете старичок
маленького роста.
Смеялся тот старичок
чрезвычайно просто:

Ха-ха-ха
да ха-ха-ха,
хи-хи-хи
да бух-бух!
Бу-бу-бу
да бе-бе-бе,
диль-диль-диль
да трюх-трюх!

Раз, увидя паука,
страшно испугался.
Но, схватившись за бока,
громко засмеялся:

Хи-хи-хи
да ха-ха-ха,
хо-хо-хо
да гуль-гуль!
Гин-гини
да га-га-га,
го-го-го
да буль-буль!

А увидя стрекозу,
Страшно рассердился.
Но от смеха на траву
так и повалился.

Гин-гини
да гу-гу-гу
го-го-го
да бах-бах!
Ой, ребята!
Не могу!
Ой, ребята, ах, ах!

Разговорные игры

- Скажи своему другу, ...
Посоветуй своему другу, ...
- Объясни слово или словосочетание (да, нет)
- Нарисуй и опиши что-нибудь

- *Вы садитесь в такси, называете таксисту адрес. Через 15 минут поездки таксист сообщает, что не знает точно, куда ехать.*
- *Ваша жена хочет работать. Вы против, потому что жена должна быть домохозяйкой.*

- Прив!
- Мне нра.
- Чё было сёдня в универе?
- Я тя лю.
- Спс. ПЖТ.
- Как ты ся чув?
- Щас я занят. М. б., встретимся завтра?
- Кинь фотку.
- Споки.

- Сколько людей пользуется Интернетом?
Где изобрели сахар?
- *Арина грибы мариновала,
Марина малину перебирала.*
- профессии, глаголы движения, виды спорта
- Тише едешь - дальше будешь.
Дом занесло снегом.
Голова прошла.
Семь раз отмерь - один раз отрежь.

Спасибо за Ваше внимание!